

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»**

Кафедра природничо-наукової підготовки

**РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркового освітнього компонента**

ОСНОВИ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ

Рівень освіти

перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

Спеціальність

для усіх спеціальностей
(код і найменування спеціальності)

Дніпро-2024

Робоча програма вибіркового освітнього компонента «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей» для здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей.

Розробник: Кузнєцова Таїса Анатоліївна, викладач кафедри природничо-наукової підготовки

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри природничо-наукової підготовки

Протокол від «26» серпня 2024 року № 01

Зав. кафедри

(підпис)

Аліна ТЕПЛИЦЬКА, к. пед. н.

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «28» серпня 2024 року

Завідувач навчально-методичного відділу

(підпис)

Інна Зеркаль

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг годин / кредитів	120/4	120/4
Кількість змістовних модулів	6	6
Годин на аудиторне вивчення	54	12
Годин на самостійне вивчення	66	108
Форма підсумкового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – забезпечення підготовки студента до надання першої (долікарської) медичної допомоги при нещасних випадках і невідкладних станах та проведення профілактично-оздоровчої роботи з питань охорони життя і здоров'я дітей.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань, зокрема реферативних досліджень з актуальних питань біології та медицини. Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти набувають практичні уміння та навички оперативно оцінити стан хворого або потерпілого, визначити необхідний об'єм першої долікарської медичної допомоги і своєчасно надати її.

Згідно з вимогами програми студенти повинні знати:

- основи анатомії та фізіології організму людини;
- морфо-функціональні особливості організму дітей в різні вікові періоди;
- питання загальної та особистої гігієни;
- основні ознаки патологічних станів у дітей різного віку
- ознаки клінічної та біологічної смерті;
- основи проведення реанімації;
- основи надання допомоги при деяких патологічних станах (опіках, відмороженнях, ушкодженнях електричним струмом, хімічних опіках, синдромі тривалого здавлення, отруєннях, переломах, кровотечах, травматичному шоку, пораненнях тощо) і раптових захворюваннях, в звичайних умовах та в екстремальних ситуаціях;
- основи долікарської діагностики, класифікацію раптових захворювань (в тому числі епідемічних процесів) та патологічних станів;
- техніку надання долікарської допомоги в різних ситуаціях, спрямовану на попередження ускладнень та врятування життя потерпілого.

Студенти повинні вміти:

- володіти навичками реанімації;
- володіти навичками діагностики раптових захворювань та патологічних станів (вимірювати температуру тіла, АТ, визначити та оцінювати пульс, дихання тощо);
- володіти технікою надання першої (долікарської) допомоги при травмах, кровотечах, утопленні, задушенні, ураженнях різними хімічними і фізичними факторами (електричним струмом, високою і низькою температурами, радіацією) та при отруєннях;
- розпізнати ознаки та надати першу допомогу при укусах змій, комах, собак та інших тварин;

- володіти технікою десмургії, транспортної іммобілізації та тимчасової зупинки кровотеч;
- володіти технікою беззондового промивання шлунку, очисної клізми, застосування компресів, банок, гірчичників, мішура з льодом, ванн (місцевих та загальних), ін'єкцій, інгаляцій;
- вміло користуватись доступними лікарськими препаратами;
- володіти навичками введення доступних лікарських препаратів в організм хворого при невідкладних станах (зовнішнє, ентеральне, парентеральне);
- володіти правилами роботи при бактеріологічній небезпеці;
- володіти правилами роботи в умовах стихійного лиха чи екстремальних ситуацій;
- використовувати набуті знання не тільки в побуті та особистому житті, а також і в повсякденній роботі з дітьми.

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Охорона здоров'я дітей та підлітків. профілактика дитячих захворювань. долікарська медична допомога при невідкладних станах, які виникають при захворюваннях та отруєннях

Тема 1. Вступ. Стан здоров'я населення в Україні.

Основні питання нозології. Історія розвитку медицини. Видатні українські лікарі. Сучасний стан медичного обслуговування населення в Україні. Порівняльні дані про народжуваність, захворювання і смертність населення, в тому числі і дітей, в Україні.

Поняття про самодопомогу та взаємодопомогу в надзвичайних ситуаціях та побуті.

Загальне поняття про невідкладні стани.

Нозологія - вчення про хвороби та їх класифікацію. Поняття про здоров'я та хворобу. Поняття етіології, патогенезу. Характеристика причин та умов виникнення хвороби, патологічного процесу. Зовнішні і внутрішні етіологічні фактори. Генералізований і локалізований патологічний процес. Роль нейро-гуморальної системи в механізмах видужання. Поняття реактивності організму, її роль в підтриманні гомеостазу та розвитку патологічного процесу. Резистентність. Перебіг та клінічні форми захворювань. Профілактика захворювань. Спадковість і патологія.

Основні поняття теми: здоров'я, валеологія, фактори ризику, невідкладні стани, демографічні показники, медико-санітарні показники, нозологія, етіологія, патогенез, реактивність організму, ступені реактивності (чутливість, резистентність, толерантність), патологічна спадковість.

Практичне заняття 1. Спостереження і догляд за хворими і здоровими дітьми.

Лікарські препарати, способи їх застосування.

Література [3-7]

Тема 2. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей.

Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату.

Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Розвиток психіки і поведінка дитини. Профілактика нервовості. Форми неврозів та їх характеристика: істеричний невроз, астенічний невроз (неврастенія), невроз нав'язливих станів. Прояви неврастенії: порушення сну, нічні страхи, нічний енурез, заїкання. Профілактика неврозів.

Анатомо-фізіологічні особливості органа зору у дітей. Гострота зору. Порушення зору. Поняття про короткозорість, далекозорість, астигматизм, косоокість, дальтонізм. Вплив перегляду телепередач, читання і писання при поганому освітленні тощо на зір дитини. Анатомо-фізіологічні особливості органа слуху дитини. Фактори, що сприяють розвитку слуху. Значення мови вихователя, вчителя для слухового сприйняття. Основні причини порушень слуху у дітей. Гігієна слуху.

Анатомо-фізіологічні особливості кістково-м'язової системи дітей. Постава, види постави. Ознаки нормальної постави. Ознаки сутулої, лордозтичної, кіфотичної, випрямленої постави. Причини виникнення та профілактика порушень постави. Визначення постави у дітей. Орієнтовні комплекси вправ для корекції постави у дітей. Сколіоз; причини виникнення, ступені тяжкості, значення своєчасного розпізнання для попередження прогресування викривлення хребта. Плоскостопість; етіологічні види плоскої стопи; перші ознаки, профілактика. Визначення форми

стопи методом плантографії.

Основні поняття теми: вища нервова діяльність, неадекватна поведінка, невроз, короткозорість, далекозорість, астигматизм, косоокість, кон'юнктивіт, отит, постава.

Практичне заняття 2. Профілактика порушень опорно-рухового апарату у дітей. Методика визначення постави й форми стопи. Попередження психоневрологічних порушень удітей.

Література [1-8]

Тема 3. Профілактика захворювань шкіри, заразних паразитарних захворювань людини.

Догляд за шкірою дитини. Гноячкові захворювання шкіри (піодермії), причини виникнення, ознаки. Перебіг гноячкових захворювань, що часто зустрічаються у дітей: псевдофурукульозу, пухирника, імпетиго, фурункула, карбункула. Грибкові захворювання шкіри: різноколірний лишай, мікроспорія. Профілактика грибкових захворювань. Вірусні захворювання – простий пухирцевий лишай, етіологія, перебіг, профілактика.

Паразитарні захворювання шкіри: короста, педикульоз. Причини виникнення, перебіг, профілактика. Гельмінтоз. Найпоширеніші глистяні хвороби в Україні. Групи гельмінтів в залежності від природних умов місцевості та шляхів зараження: геогельмінти, біогельмінти, контактні. Поняття про аскаридоз, трихоцефальоз, ентеробіоз, гіменолепідоз, ехінококоз, дифілоботріоз. Цикл розвитку аскариди. Перебіг, діагностика, лікування та профілактика гельмінтозів.

Лямбліоз; етіологія, перебіг, профілактика.

Основні поняття теми: короста, педикульоз, піодермія, мікроспорія, різноколірний лишай, гельмінтоз, хвороби інвазійні, геогельмінти, біогельмінти, хвороби паразитарні, резистентність хазяїна, облігатний хазяїн, паразит гетероксенний.

Практичне заняття 3. Гельмінтози, лямбліоз; їх профілактика у дітей. Профілактика корости, педикульозу, грибкових захворювань.

Література [1-2]

Тема 4. Загальне поняття про невідкладні стани, види та засоби надання ДМД в загрозованих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, сечовиділення.

Гіпертонічний криз як ускладнення гіпертонічної хвороби, ознаки, можливі ускладнення. Надання долікарської медичної допомоги. Ішемічна хвороба серця. Дві формії прояву - стенокардія та інфаркт міокарду. Причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, профілактика. Гостра серцева недостатність, причини, основні ознаки. Надання долікарської медичної допомоги. Непритомність як прояв гострої судинної недостатності, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги. Поняття про колапс.

Бронхіальна астма як захворювання інфекційно-алергічної природи. Характеристика нападу бронхіальної астми. Надання долікарської медичної допомоги. Кровохаркання талегенева кровотеча як ускладнення захворювань дихальної системи, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Основні поняття теми: гіпертензія, гіпотензія, гіпертонічний криз, гостра серцева недостатність, ішемія, стенокардія, інфаркт міокарда, інсульт, набряк легенів, бронхоспазм, бронхіальна астма, несправжній круп, гастрит, дискінезія, ниркова колька, печінкова колька.

Практичне заняття 4. ДМД при невідкладних станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної і дихальної систем, органів травлення, сечовиділення.

Література [1-4]

Тема 5. ДМД при гострих отруєннях.

Гострий гастрит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги. Шлунково-кишкова кровотеча як ускладнення виразкової хвороби, ознаки, надання долікарської медичної допомоги. Печінкова колька як ускладнення жовчокам'яної хвороби. Причини, ознаки. Надання долікарської медичної допомоги.

Гострий цистит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, можливі ускладнення, профілактика. Ниркова колька як ускладнення нирковокам'яної хвороби, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Основні поняття теми: ексікоз, гіповолемічний шок, регідратаційна терапія, дегідратація,

антидот, наркотичні речовини, токсичний гепатит, ниркова недостатність, токсичний нефрит.

Практичне заняття 5. Гострі отруєння, їх види. Принципи надання ДМД. Синдром інтоксикації.

Література [4-7]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Долікарська медична допомога в загрозливих для життя людини станах при інфекційних захворюваннях

Тема 6. Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи. Загальна характеристика і профілактика інфекційних захворювань.

Загальні поняття про мікробіологію та мікроорганізми. Походження інфекції. Види мікроорганізмів. Взаємовідношення, що склались в ході еволюції між мікроорганізмами і біологічним хазяїном (коменсалізм, мутуалізм, паразитизм). Властивості збудників інфекційних захворювань. Мінливість мікробів. Поширення мікробів у природі.

Поняття про епідеміологію. Завдання, які вирішує епідеміологія. Вчення про епідемічний процес. Механізм та шляхи передачі інфекції. Класифікація інфекційних захворювань за інтенсивністю поширення.

Поняття про дезінфекцію, дезінсекцію, дератизацію. Види дезінфекції: профілактична, поточна, заключна. Способи та засоби дезінфекції. Знайомство з методикою використання дезінфекційних засобів при різних інфекціях. Санітарно-дезінфекційний режим. Роль педагога в попередженні контакту дітей з дезінфікуючими речовинами.

Поняття інфекційні, інвазійні хвороби. Антропонози, зоонози. Умови, необхідні для виникнення інфекційних захворювань. Класифікація Л.В. Громашевського. Перебіг інфекційної хвороби. Клінічні форми інфекційних захворювань. Профілактика інфекційних захворювань у дітей.

Імунітет. Види імунітету. Методи підвищення специфічного та неспецифічного імунітету в дітей. Профілактичні щеплення. Календар профілактичних щеплень. Реакція на щеплення. Вакцинація в дошкільному закладі, школі.

Заходи щодо хворих на інфекційні хвороби і осіб, які були з ними у контакті.

Основні поняття теми: мікробіологія, бактеріологія, вірусологія, протозоологія, мікологія, імунологія, бактерії, гриби, віруси, рикетсії, найпростіші паразити, сапрофіти, патогенність, вірулентність, симбіоз, епідеміологія, епідемічний процес, фактори поширення інфекції, шлях передачі інфекції, імунітет, варіоляція, седиментаційний метод, фітонцид, дезінфекція, дезінсекція, дератизація, бактерицидний, бактеріостатичний, хвороба інфекційна, антропоноз, зооноз, антропозоонозна інфекція, інкубаційний період, протромальний період, реконвалесценція.

Практичне заняття 6. Методи мікробіологічного дослідження мікроорганізмів. Визначення рівня бактеріального забруднення повітря. Вивчення фітонцидної активності кімнатних рослин. Знайомство з фізичними властивостями хімічних речовин знезараження. Формування штучного імунітету. Профілактичні щеплення.

Література [1-8]

Тема 7. Інфекції дихальних шляхів. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Кишкові, кров'яні інфекції та інфекції зовнішніх покривів.

ГРВІ, грип; збудники, джерело інфекції, шляхи передачі, основні симптоми, ускладнення. Принципи лікування, догляд, надання невідкладної допомоги. Профілактика загальна, специфічна. Протиепідемічні заходи.

Туберкульоз. Збудник туберкульозу. Зараження туберкульозом. Основні клінічні форми. Особливості перебігу у дітей. Поняття про інфікування збудником туберкульозу. Профілактика захворювання.

Дифтерія; збудник, шлях передачі, інкубаційний період, основні симптоми. Бактеріоносійство і його епідеміологічне значення. Характер місцевого враження. Дифтерія зівя, дифтерійний круп, дифтерія носа, очей, дифтерія зовнішніх статевих органів, шкіри. Ускладнення дифтерії. Догляд за хворими. Значення профілактичних щеплень.

Кашлюк; збудник, шлях передачі, основні симптоми, форми захворювання. Догляд за хворим. Протиепідемічні заходи. Ускладнення та профілактика.

Кір; збудник, шлях передачі, інкубаційний період, основні симптоми. Сприйнятливність дітей до кору. Клінічні форми кору. Активна імунізація проти кору. Профілактика. Заходи у вогнищі. Терміни карантину для контактних, що не хворіли, і невакцинованих.

Краснуха; збудник, шлях передачі, інкубаційний період, сприйнятливність дітей до краснухи. Основні симптоми. Відмінність від кору. Догляд за хворим.

Ускладнення. Профілактика.

Скарлатина; збудник, джерело інфекції та шляхи поширення, інкубаційний період, основні симптоми. Догляд за хворою дитиною. Профілактика.

Вітряна віспа; збудник, шлях передачі, основні симптоми. Догляд за хворою дитиною. Епідемічний паротит; збудники, шлях передачі, сприйнятливність, основні симптоми.

Догляд за хворою дитиною. Ускладнення. Профілактика захворювання.

Менінгококовий епідемічний менінгіт, збудник, шлях передачі, основні симптоми. Особливості перебігу в дітей першого року життя. Ускладнення. Профілактика захворювання.

Кишкові інфекції. Холера - особливо небезпечна інфекція; етіологія, перебіг, профілактика. Вірусний гепатит; збудник, джерело інфекції та шляхи передачі інфекції. Особливості перебігу вірусного гепатиту та основні симптоми. Ускладнення. Догляд. Харчування. Карантин. Режим дітей, що перехворіли вірусним гепатитом. Профілактика захворювання. Дизентерія; збудник, джерела та шляхи поширення інфекції, основні симптоми захворювання. Профілактика захворювання. Сальмонельоз; збудник, джерела та шляхи поширення інфекції, основні симптоми. Профілактика захворювання. Колієрит; збудник, джерела інфекції та шляхи поширення, основні симптоми захворювання. Ускладнення. Профілактика захворювання. Роль педагога в попередженні поширення кишкових інфекцій.

Кров'яні інфекції. Поняття про висипний тиф. Етіологія, перебіг, профілактика. Чума; розвиток хвороби, симптоми, перебіг, профілактика. СНІД; епідемічні особливості, джерело інфекції, групи ризику, шляхи передачі, клінічні ознаки. Медична допомога хворим на СНІД, профілактика. Правовий та психосоціальний захист хворих на СНІД та ВІЛ- інфікованих. Протиепідемічні заходи..

Інфекції зовнішніх покривів. Сибірка; епідеміологія, клініка, диференціальна діагностика, профілактика і заходи в осередку.

Долікарська допомога та інформованість населення про правила поведінки під час спалаху хвороби в епідемічній ситуації. Умови проведення дезінфекції (вибір препаратів, концентрація, правила приготування дезінфікуючих розчинів, кількість розчину для різних об'єктів). обробка посуду, білизни, приміщення, виділень хворого тощо.

Основні поняття теми: екзантема, енантема, ГРВІ, індекс контагіозності,

«дитячі інфекції», туберкульоз, дизентерія, фекально-оральний, аліментарний, механічний та специфічний переносники інфекцій, парентеральний, гемотрансфузійний, трансмісивний шлях передачі інфекцій, контактний механізм передачі інфекції, ретровірусна терапія.

Практичне заняття 7. Диференційна діагностика дитячих інфекційних захворювань за висипкою на шкірі, слизовій оболонці та іншими симптомами. Методи формування штучного імунітету. Профілактичні щеплення.

Література [1-8]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Долікарська медична допомога взагрозливих для життя станах при нещасних випадках

Тема 8. Невідкладна долікарська допомога при нещасних випадках. .

Реанімація.

Травматичний шок, його перебіг, основні ознаки. Долікарська медична допомога при травматичному шоку. Поняття про знеболювання при травмах. Асептика, антисептика. Загальні відомості про травматизм.

Стадії термінального стану: переагонія, агонія, клінічна смерть. Основні ознаки термінальних станів. Ознаки клінічної смерті. Відносні та явні ознаки біологічної смерті. Реанімація. Заходи первинної реанімації при травмах. Методи проведення реанімації; підготовка потерпілого до реанімації; очищення верхніх дихальних шляхів від сторонніх предметів; фіксація язика; штучна вентиляція легень методами "рот в рот", "рот в ніс", Сільвестра; непрямий (закритий) масаж серця.

Методика проведення непрямого масажу серця дітям залежно від віку.

Поняття десмургія, пов'язка, перев'язка. Види пов'язок (м'які, тверді), їх мета. Типи пов'язок за призначенням. Типи бинтових пов'язок. Загальні правила бинтування. Загальні вимоги до накладання бинтових пов'язок. Техніка накладання найбільш поширених пов'язок (спірально пов'язка з однією та двома стрічками, пов'язка на молочну залозу, хрестоподібна, пов'язка Дезо); пов'язки на ділянку живота і таза (спірально, колова, колосоподібна, Т-подібна); пов'язки на верхні та нижні кінцівки (колосоподібна, черепащача, восьмиподібна, поворотна, спіральна).

Визначення, класифікація та характеристика кровотеч залежно від виду ушкодження судин. Небезпека кровотеч. Методи зупинення кровотеч - тимчасове зупинення, поняття про остаточне зупинення кровотеч. Способи тимчасової зупинки кровотеч. Зупинення кровотеч у дитини, особливості його залежно від віку дитини. Особливості крововтрати у дитини.

Основні поняття теми: травма, кровотеча, десмургія, асептика, антисептика, реанімація, правець, газова гангрена, сепсис.

Практичне заняття 8. ДМД при раптовій зупинці серцевої діяльності та дихання. Десмургія. Техніка накладання пов'язок. ДМД при пораненні. Профілактика ускладнень ран. Кровотечі. Техніка зупинки кровотеч. ДМД при пораненні. Профілактика ускладнень ран. Кровотечі. Техніка зупинки кровотеч.

Література [1-4]

Тема 9. Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах Опіки як наслідок ушкодження різними факторами.

Термічні опіки, їх ступені. Поняття про опікову хворобу. Відмороження. Замерзання. Основні ознаки ушкоджень організму людини від дії низьких температур. Електротравма. Місцеві та загальні ознаки при ураженні електричним струмом та блискавкою. Утоплення. Долікарська медична допомога при опіках, відмороженнях, електротравмах, утопленні.

Долікарська медична допомога при гострих захворюваннях і травмах органів черевної порожнини. Поняття про "гострий" живіт. Ознаки. Ускладнення. Особливості надання долікарської допомоги та догляду за хворими. Закриті ушкодження черевної стінки та органів черевної порожнини. Основні ознаки. Внутрішні кровотечі при ушкодженнях печінки і селезінки. Відкриті ушкодження живота, їх види, абсолютні ознаки проникних поранень органів черевної порожнини. Основні принципи надання долікарської медичної допомоги при ушкодженнях живота.

Основні поняття теми: невідкладний стан, нещасний випадок, травма, штучна вентиляція легень, непрямий масаж серця, сказ. **Практичне заняття 9.** ДМД при опіках, відмороженнях, електротравмах.

Література [1-8]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV Особливості травматизму дитини та його профілактика

Тема 10. Дитячий травматизм та його профілактика

Поняття травматизм, травма. Види травм. Загальні принципи надання першої медичної допомоги. Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Дитячий травматизм, його профілактика. Травматичний токсикоз (синдром тривалого здавлювання тканин), механізм виникнення, залежність тяжкості від тривалості здавлювання. Розшук та визволення потерпілих.

Долікарська медична допомога при травмах голови, шиї, хребта. Закриті травми головного мозку - струс, удар, здавлювання. Основні ознаки, особливості їх перебігу у дітей. Переломи кісток черепа, їх характерні ознаки, ускладнення. Принципи надання долікарської медичної допомоги при черепно-мозкових ушкодженнях. Ушкодження носа, очей, вуха, щелеп. Їх основні ознаки, ускладнення. Поранення шиї, їх види. Закриті та відкриті ушкодження хребта та спинного мозку, їх основні ознаки. Особливості транспортування та догляду за такими потерпілими.

Долікарська медична допомога при травмах грудної клітки та органів грудної порожнини. Закриті травми грудної клітини та органів грудної порожнини. Удари, переломи ребер. Здавлювання грудної клітини. Основні ознаки. Поранення грудної клітини та органів грудної порожнини. Абсолютні ознаки проникних поранень грудної клітини. Пневмоторакс. Гемоторакс. Долікарська

медична допомога при травмах грудної клітини.

Основні поняття теми: травма, травматизм, перелом, токсикоз.

Практичне заняття 10. Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток.

Література [3-7]

Тема 11. Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток.

Відкриті ушкодження (рани).

Рани, види ран, симптоми. Перша допомога при пораненні. Інфікування ран, попередження інфікування ран. Догляд за раною. Профілактика правцю. Удари м'яких тканин. Долікарська медична допомога.

Основні поняття теми: суглоби, травматизм, рана, інфекція, правець, тканина.

Практичне заняття 11. Техніка накладання найбільш поширених пов'язок. Пов'язка на палець, на грудну клітку.

Тема 12. Закриті ушкодження, синдром тривалого здавлення, переломи (2 год.). Закриті ушкодження, визначення, причини. Удари м'яких тканин. Розтягнення та розриви зв'язок, сухожиль, м'язів. Ознаки. Долікарська медична допомога. Поняття про вивихи. Види і ознаки переломів. Значення рентгенографії в діагностуванні переломів кісток. Імобілізація уламків кісток під час транспортування потерпілих. Засоби транспортної іммобілізації. Показання доїх застосування. Основні правила транспортної іммобілізації. Особливості переломів кісток у дітей.

Основні поняття теми: травма, травматизм, перелом, вивих, забиття, рана.

Практичне заняття 12. Техніка накладання найбільш поширених пов'язок. Пов'язки на голову. ДМД при закритих травмах, переломах.

Література [1-4]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V

Питання фізіології дітей раннього і дошкільного віку

Тема 13. Розвиток організму дитини .

Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на розвиток дитини. Характеристика доношеної новонародженої дитини. Фізичний розвиток дитини. Нервово-психічний розвиток дитини.

Основні поняття теми: педіатрія, ріст, період немовляти, період внутрішньоутробного розвитку, період новонародженості, переддошкільний, дошкільний періоди, гаметопатії, хромосомні та генні хвороби, ембріопатії, фетопатії.

Практичне заняття 13. Періоди дитячого віку. Розвиток організму дитини.

Література [2-4]

Тема 14. Адаптація дітей до шкільного закладу.

Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу та роль вихователя в організації життя дітей у період адаптації. Роль сім'ї та педагогів у полегшенні дитині періоду адаптації до дошкільного закладу.

Основні поняття теми: адаптація, біологічна, фізіологічна і патологічна адаптація.

Практичне заняття 14. Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу та роль вихователя в організації життя у період адаптації.

Література [1-4]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI

Дитячі соматичні захворювання та їх профілактика

Тема 15. Дитячі захворювання та їх профілактика .

Хвороби новонароджених дітей. Захворювання немовлят та дітей раннього, молодшого та шкільного віку. Дитячі захворювання та їх профілактика.

Основні поняття теми: посприлість, пітниця, пухирник, омфаліт, сепсис, асфіксія, внутрішньочерепна травма, диспенсія, рахіт, гіпотрофія, спазмофілія.

Практичне заняття 15. Хвороби новонароджених та дітей раннього віку.

Тема 16. Аномалії конституції та алергічні захворювання.

Поняття про алергію. Аномалії конституції. Вплив діатезів на перебіг хвороб удітей. Алергічні захворювання. Полінози.

Основні поняття теми: алергічна реакція, конституція людини, діатези, алергени, строфулюс, дисбактеріоз, полінози, анафілактичний шок.

Практичне заняття 16. Виявлення підвищеної чутливості у дітей до лікарських засобів

4. Структура навчальної дисципліни (денне відділення)

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ. ПРОФІЛАКТИКА ДИТЯЧИХ ЗАХВОРЮВАНЬ. ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ І ОТРУЄННЯХ								
1.	Вступ. Стан здоров'я населення в Україні. Основні питання нозології.	9	3	2	1		6	
2.	Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату.	7	3	2	1		4	
3.	Профілактика захворювань шкіри, заразних паразитарних захворювань людини.	7	3	2	1		4	
4.	ДМД в загрозливих для життя людини станах, які виникають захворюваннях серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, сечовиділення.	7	3	2	1		4	
5.	ДМД при гострих отруєннях.	7	3	2	1		4	
<i>Разом</i>		37	15	10	5		22	
Змістовий модуль II. ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЗАГРОЗЛИВИХ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНАХ ПРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ								
6.	Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи Загальна характеристика і профілактика інфекційних захворювань.	7	3	2	1		4	
7.	Інфекції дихальних шляхів. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Кишкові, кров'яні інфекції та інфекції зовнішніх покривів.	7	3	2	1		4	
<i>Разом</i>		14	6	4	2		8	
Змістовий модуль III. ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЗАГРОЗЛИВИХ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНАХ ПРИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ								
8.	Невідкладна долікарська допомога при нещасних випадках. Реанімація Загальні відомості про травматизм. Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Реанімація.	13	9	8	1		4	
9.	Долікарська медична допомога при нещасних випадках невідкладних станів.	7	3	2	1		4	
<i>Разом</i>		20	12	10	2		8	
Змістовий модуль IV. ОСОБЛИВОСТІ ТРАВМАТИЗМУ ДИТИНИ ТА ПЕРЕБІГ ТРАВМ								
10.	Дитячий травматизм, його профілактика	3	3	2	1		0	
11.	Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток Відкриті ушкодження (рани).	3	3	2	1		0	
12.	Закриті ушкодження, синдром тривалого здавлення та переломи	15	3	2	1		12	
<i>Разом</i>		21	9	6	3		12	
Змістовий модуль V. ДИТЯЧІ СОМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА								

13	Розвиток організму дитини	7	3	2	1		4	
14	Адаптація дітей до шкільного закладу	7	3	2	1		4	
<i>Разом</i>		14	6	4	2		8	
Змістовий модуль VI. ПИТАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ ДІТЕЙ РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ								
15	Дитячі захворювання та їх профілактика	7	3	2	1		4	
16	Аномалії конституції та алергічні захворювання	7	3	2	1		4	
<i>Разом</i>		14	6	4	2		8	
<i>Разом за навчальним планом</i>		120	54	38	16		66	

4. Структура навчальної дисципліни (заочне відділення)

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ. ПРОФІЛАКТИКА ДИТЯЧИХ ЗАХВОРЮВАНЬ. ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ І ОТРУЄННЯХ								
1.	Вступ. Стан здоров'я населення в Україні. Основні питання нозології.	8	2	2			6	
2.	Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату.	6					6	
3.	Профілактика захворювань шкіри, заразних паразитарних захворювань людини.	6					6	
4.	ДМД в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, сечовиділення.	6					6	
5.	ДМД при гострих отруєннях.	6					6	
<i>Разом</i>		32	2	2			30	
Змістовий модуль II. ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЗАГРОЗЛИВИХ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНАХ ПРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ								
6.	Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи Загальна характеристика і профілактика інфекційних захворювань.	9	2	2			7	
7.	Інфекції дихальних шляхів. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Кишкові, кров'яні інфекції та інфекції зовнішніх покривів.	7					7	
<i>Разом</i>		16	2	2			14	
Змістовий модуль III. ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЗАГРОЗЛИВИХ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНАХ ПРИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ								
8.	Невідкладна долікарська допомога при нещасних випадках. Реанімація Загальні відомості про травматизм. Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Реанімація.	9	2	2			7	
9.	Долікарська медична допомога при нещасних випадках невідкладних станів.	7					7	
<i>Разом</i>		16	2	2			14	
Змістовий модуль IV. ОСОБЛИВОСТІ ТРАВМАТИЗМУ ДИТИНИ ТА ПЕРЕБІГ ТРАВМ								
10.	Дитячий травматизм, його профілактика	9	2	2			7	
11.	Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток Відкриті ушкодження (рани).	7					7	
12.	Закриті ушкодження, синдром тривалого здавлення та переломи	8					8	
<i>Разом</i>		24	2	2			22	

Змістовий модуль V. ДИТЯЧІ СОМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА								
13	Розвиток організму дитини	9	2	2			7	
14	Адаптація дітей до шкільного закладу	7					7	
<i>Разом</i>		16	2	2			14	
Змістовий модуль VI. ПИТАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ ДІТЕЙ РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ								
15	Дитячі захворювання та їх профілактика	9	2	2			7	
16	Аномалії конституції та алергічні захворювання	7					7	
<i>Разом</i>		16	2	2			14	
<i>Разом за навчальним планом</i>		120	12	12			108	

5. Теми лекційних занять

з/п	Назва теми	Кількість годин		Макс. к-ть балів
		Денне відділення	Заочне відділення	
1.	Вступ. Стан здоров'я населення в Україні. Основні питання нозології .	2	2	1
2.	Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату	2		1
3.	Профілактика захворювань шкіри, заразних паразитарних захворювань людини	2		1
4.	ДМД в загрозливих для життя людини станах, які виникають захворюваннях серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, сечовиділення.	2		1
5.	ДМД при гострих отруєннях.	2		1
6.	Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи Загальна характеристика і профілактика інфекційних захворювань.	2	2	1
7.	Інфекції дихальних шляхів. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Кишкові, кров'яні інфекції та інфекції зовнішніх покривів.	2		1
8.	Невідкладна долікарська допомога при нещасних випадках. Реанімація Загальні відомості про травматизм. Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Реанімація.	8	2	1
9.	Долікарська медична допомога при нещасних випадках і невідкладних станах.	2		1
10.	Дитячий травматизм, його профілактика	2	2	1
11.	Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток Відкриті ушкодження (рани).	2		1
12.	Закриті ушкодження, синдром тривалого здавлення та переломи	2		1
13.	Розвиток організму дитини	2	2	1
14.	Адаптація дітей до шкільного закладу	2		1
15.	Дитячі захворювання та їх профілактика	2	2	1
16.	Аномалії конституції та алергічні захворювання	2		1
Разом		38	12	16

6. Теми практичних занять

з/п	Назва теми	Кількість годин		Макс. к-ть балів
		Денне відділення	Заочне відділення	
1	Спостереження і догляд за хворими і здоровими дітьми. Лікарські препарати, способи їх застосування	1		2
2	Гігієнічна оцінка довобого раціону харчування дітей. Визначення постави й форми стопи, профілактика їх порушень у дітей	1		2
3	Гельмінтози та їх профілактика у дітей.	1		2
4	ДМД при невідкладних станах, виникають при захворюваннях серцево-судинної та дихальної систем	1		2
5	ДМД при невідкладних станах, виникають при захворюваннях серцево-судинної та дихальної систем	1		2
6	Методи мікробіологічного дослідження мікроорганізмів. Структура мікробної клітини. Ознайомлення з основними формами клітин мікроорганізмів. Визначення рівня бактеріального забруднення досліджувальних приміщень. Вивчення хімічних речовин знезараження.	1		2
7	Диференціальна діагностика дитячих інфекційних захворювань за висипкою на шкірі, слизовій оболонці та іншими симптомами. Методи формування штучного імунітету. Профілактичні щеплення. Догляд за хворими на грип та ГРВІ.	1		2
8	Оволодіння практичними навичками зупинки кровотечі та технікою накладання пов'язок.	1		2
9	Долікарська медична допомога при раптовій зупинці серцевої діяльності та дихання	1		2
10	Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток. ДМД при ранах, вивихах та переломах	1		2
11	Техніка накладання найбільш поширених пов'язок	1		2
12	Техніка накладання найбільш поширених пов'язок. Пов'язки на голову. ДМД при закритих травмах, переломах	1		2
13	Періоди дитячого віку. Розвиток організму дитини	1		1
14	Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу та роль вихователя в організації життя у період адаптації	1		1
15	Виявлення підвищеної чутливості у дітей до лікарських засобів	1		1
16	Виявлення підвищеної чутливості у дітей до харчових	1		1

	продуктів			
	Разом	16	-	28

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Макс. к-ть балів Денне/заочне
		Денне відділення	Заочне відділення	
1	Вікова періодизація розвитку дітей. Характеристика кожного з періодів розвитку дитини з медичного погляду. Критичні періоди розвитку дитини. Спадковість і патологія.	6	3	1/3
2	Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика порушень слуху, зору та опорно-рухового апарату	4	6	1/3
3	Профілактика захворювань шкіри, заразних паразитарних захворювань людини	4	6	1/3
4	ДМД в загрозливих для життя людини станах, які виникають при захворюваннях серцево-судинної системи, органів дихання, травлення, сечовиділення. ДМД при гострих отруєннях.	4	6	1/3
5	ДМД при гострих отруєннях	4	6	1/3
6	Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи. Загальна характеристика і профілактика інфекційних захворювань	4	7	1/4
7	Інфекції дихальних шляхів. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів	4	7	1/4
8	Невідкладна долікарська допомога при нещасних випадках. Реанімація	4	7	1/4
9	Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах	4	7	1/4
10	Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток. ДМД при ранах, вивихах та переломах	0	7	1/4
11	Техніка накладання найбільш поширених пов'язок	0	7	1/3
12	Техніка накладання найбільш поширених пов'язок. Пов'язки на голову. ДМД при закритих травмах, переломах	12	8	1/4
13	Розвиток організму дитини	4	7	1/3
14	Адаптація дітей до шкільного закладу	4	7	1/3
15	Дитячі захворювання та їх профілактика	4	7	1/3
16	Аномалії конституції та алергічні	4	7	1/3

захворювання			
Разом:	66	108	16/54

8. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (посидання теоретичного, наочного практичного...) методи навчання.

За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу:

індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

ПР 2 - ПР 20. лекція, проблемне навчання, портфоліо;

ПР 11 - навчальна дискусія; робота в малих групах, «займи позицію»; есе;

ПР 13 - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проєктів;

ПР 20 - лекція, проблемне навчання, робота в малих групах, презентація.

9. Методи контролю

Лекція: вхідне тестування, попереднє усне чи письмове опитування, фронтальне опитування, вибіркоче усне опитування.

Практичне заняття: співбесіда, дискусія, мозковий штурм, усне та письмове опитування, тестування, вирішення задач, захист доповідей (рефератів), діалог, письмова модульна робота (проміжний контроль).

Самостійна робота студентів: перевірка конспекту, перевірка відповідей на проблемні питання, опитування на семінарському занятті.

Поточний контроль: проведення практичних занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Модульний контроль: включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань, проведення рубіжного атестування.

Підсумковий контроль: проводиться з метою оцінки результатів навчання та здійснюється у формі проведення семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання

<i>Номер теми</i>	<i>Кількість балів</i>			
	<i>лекції</i>	<i>практичні</i>	<i>самостійна робота</i>	<i>Всього</i>
Тема 1	1	2	1	4
Тема 2	1	2	1	4
Тема 3	1	2	1	4
Тема 4	1	2	1	4
Тема 5	1	2	1	4
Тема 6	1	2	1	4
Тема 7	1	2	1	4
Тема 8	1	2	1	4
Тема 9	1	2	1	4
Тема 10	1	2	1	4
Тема 11	1	2	1	4
Тема 12	1	2	1	4
Тема 13	1	1	1	3
Тема 14	1	1	1	3
Тема 15	1	1	1	3
Тема 16	1	1	1	3
<i>Разом</i>	<i>16</i>	<i>28</i>	<i>16</i>	<i>60</i>
<i>Іспит</i>				<i>40</i>
<i>Всього</i>				<i>100</i>

Заочна форма навчання

<i>Номер теми</i>	<i>Кількість балів</i>			
	<i>лекції</i>	<i>практичні</i>	<i>самостійна робота</i>	<i>Всього</i>
Тема 1	1		3	4
Тема 2			3	3
Тема 3			3	3
Тема 4			3	3
Тема 5			3	3
Тема 6	1		4	5
Тема 7			4	4
Тема 8	1		4	5
Тема 9			4	4
Тема 10	1		4	5
Тема 11			3	3
Тема 12			4	4
Тема 13	1		3	4
Тема 14			3	3
Тема 15	1		3	4
Тема 16			3	3
<i>Разом</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>54</i>	<i>60</i>
<i>Іспит</i>				<i>40</i>
<i>Всього</i>				<i>100</i>

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Складові навчально-методичного комплексу дисципліни

- 1) робоча програма навчальної дисципліни;
- 2) плани практичного заняття заняття;
- 3) конспект лекцій;
- 4) методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни;
- 5) питання для проведення екзамену.

Додаткова частина Комплексу

включає решту навчально-методичних матеріалів забезпечення освітнього процесу, а саме:

- 1) навчальні посібники, підручники, підготовлені науково-педагогічними працівниками кафедри;
- 2) методичні рекомендації до проведення семінарських занять;
- 3) методичні рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи з навчальної дисципліни здобувачів денної форми навчання;
- 4) відомості щодо забезпечення здобувачів навчальною та методичною літературою (фонди бібліотек кафедри);
- 5) окремі методичні розробки до проведення занять із використанням тренінгових, ігрових технологій та інших активних форм навчання;
- 6) збірки тестових завдань;
- 7) дидактичні матеріали (роздаткові, наочні матеріали, зразки документів, макети матеріалів тощо);
- 8) інші навчально-методичні матеріали.

13. Питання до екзамену

1. Значення знань про здоров'я та хвороби дитини для педагогіки дошкільного і шкільного віку, працівників дитячих закладів освіти.
2. Історія розвитку медицини. Завдання охорони здоров'я дітей на сучасному етапі розвитку України.
3. Поняття про здоров'я та патологію. Сучасний стан медичного обслуговування населення в Україні.
4. Поняття росту і розвитку. Вікова періодизація розвитку дитини. Період внутрішньоутробного розвитку.
5. Гестація, критичні періоди у формування дитячого організму і виникнення патології у внутрішньоутробний період.
6. Профілактика порушень здоров'я дитини в ембріогенезі.
7. Період новонародженості. Загальна характеристика доношеної новонародженої дитини. Основні проблеми здоров'я дитини у період новонародженості.
8. Поняття про перехідні стани. Хвороби новонароджених дітей. Захворювання шкіри. Захворювання пупка. Асфіксія новонароджених дітей. Внутрішньочерепна родова травма.
9. Основи догляду за новонародженою дитиною. Предмети індивідуального догляду.
10. Грудний період. Загальна характеристика. Хвороби грудного періоду.
11. Гігієна дитини та основи медичного догляду за хворою дитиною грудного періоду. Предмети індивідуального догляду.
12. Переддошкільний або старший ясельний період. Загальна характеристика. Хвороби дітей та їх наслідки для здоров'я дитини у подальших вікових періодах.
13. Дошкільний вік. Загальна характеристика. Хвороби дітей дошкільного віку та особливості їх профілактики та лікування.
14. Молодший шкільний вік. Загальна характеристика. Хвороби дітей молодшого шкільного віку, їх профілактика та лікування.
15. Закономірності процесів росту і розвитку дітей Фізичний і нервово-психічний розвиток дітей дошкільного віку.
16. Фізичний розвиток і нервово-психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку.
17. Основи моніторингу розвитку дитини дошкільного і шкільного віку.
18. Оцінювання фізичного розвитку дитини за показниками маси тіла, довжини тіла (сидячи, стоячи), окружності грудної клітки, окружності голови.
19. Акселерація та ретардація розвитку дітей.
20. Соціальні та біологічні чинники у формування і розвитку людини. Фактори навколишнього середовища у забезпеченні нормального розвитку дитини.
21. Генетичні чинники формування здоров'я дитини. Медико-генетичне консультування та його роль у виявленні проблем формування здоров'я дитини.
22. Конституція і фактори біологічної і соціальної адаптації.
23. Закономірності адаптації дитини до дошкільного дитячого закладу та школи. Роль педагога в організації життя дітей в період адаптації.
24. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки та будинку дитячого закладу (дитячого садка, школи).
25. Освітлення, повітряне середовище, опалення, вентиляція, водопостачання, прибирання приміщень дитячого навчального закладу.
26. Організація режиму дня в дошкільному закладі та школі. Навчальне обладнання.
27. Методи оцінювання фізичного розвитку дошкільників. Поняття про індекс здоров'я, загальну та індивідуальну захворюваність.

28. Поняття про рівень фізичного розвитку та мовлення дітей дошкільного віку. Дефекти мовлення.
29. Педагогічні та медичні аспекти підготовки дітей до навчання у школі. Поняття "шкільної зрілості", методи її визначення (спосіб А. Керна в модифікації І. Іразека).
30. Розумова працездатність дошкільників. Рання втома та психолого-педагогічні особливості її профілактики та подолання.
31. Роль педагога у визначенні психофізіологічного рейтингу дошкільника.
32. Особливості розумової праці. Можливості ускладнення здоров'я дитини у разі порушення гігієнічних норм розумової праці. Працездатність, її фази. Зміна працездатності дітей у процесі навчальної діяльності.
33. Втома і стомленість у дітей, заходи її профілактики. Перевтома як патологічний стан. Медичні та психолого-педагогічні аспекти її профілактики та лікування
34. Гігієнічні норми організації навчальної роботи в школі: урок, перерва, суспільно корисна праця, канікули.
35. Шкільний та дидактогенні неврози, їх загальна характеристика, етіологія, профілактика та лікування.
36. Поняття норми і патології у визначенні стану здоров'я дитини. Поняття моніторингу стану здоров'я дитини.
37. Біологічний і календарний вік. Роль сучасного медичного обладнання у визначенні біологічного віку дитини.
38. Ризики для здоров'я дитини залежно від ступеня співпадання параметрів біологічного і календарного віку.
39. Групи здоров'я дітей. Контроль за станом здоров'я дітей в умовах дитячого дошкільного закладу та школи.
40. Співпраця педагогічних і медичних працівників у роботі з дітьми, що мають різні групи здоров'я.
41. Уроджені дефекти опорно-рухового апарату. Порушення постави. Плоскостопість.
42. Запобігання викривленню хребта і розвитку плоскостопості. Комплекс вправ для профілактики порушень постави.
43. Комплекс вправ для виправлення (корекції) сутулості.
44. Значення фізичної культури у розвитку опорно-рухового апарату в дітей та підлітків. Недостатній рівень рухової активності - гіподинамія, як фактор ризику.
45. Гігієнічні вимоги до навчальних меблів та робочої пози учня. Гігієнічні основи фізичного виховання учнів.
46. Особливості процесу травлення у дітей. Значення основних компонентів їжі для розвитку дитини, збереження і зміцнення її здоров'я.
47. Поняття про обмін речовин та енергії.
48. Гігієнічні аспекти організації харчування дітей в дитячому закладі. Санітарний режим харчоблоку.
49. Калорійність добового раціону. Якісний склад добового раціону. Режим та організація харчування.
50. Профілактика харчових отруєнь. Джерела радіаційного забруднення їжі та його наслідки.
51. Методи очищення власного організму від токсичних речовин.
52. Недостатнє харчування та його наслідки: дистрофія, затримка росту і розвитку. Надмірне харчування, ожиріння. Зміни в організмі при ожирінні.
53. Вікові особливості пластичного та енергетичного обміну. Харчування. Харчовий раціон. Харчовий щоденник та рекомендації до його ведення.
54. Основні захворювання органів травлення у дітей. Стomatит. Гострий гастрит. Гострий гастроентерит, Захворювання жовчних шляхів. Дискінезія жовчних шляхів.
55. Оздоровче та лікувальне харчування. Роздільне і змішане харчування. Вегетаріанство як

система харчування.

56. Органи зору та слуху як важливі складники сенсорної системи організму. Їх значення для розвитку дитини та адаптації у навколишньому середовищі.
57. Чинники, що сприяють та заважають розвитку слуху дитини. Основні причини порушення слуху в дітей дошкільного і шкільного віку. Поняття про сіркову пробку, чужорідне тіло вуха. Гострий та хронічний отит. Розрив барабанної перетинки.
58. Надання першої долікарської медичної допомоги при пошкодженнях органу слуху. Попередження порушення слуху в дітей в умовах дитячого закладу.
59. Особливості зорового апарату дитини. Причини та ознаки короткозорості у дітей. Поняття про астигматизм, далекозорість, дальтонізм.
60. Гігієнічні норми читання, письма, перегляду програм телебачення та їх дотримання як шлях до попередження порушень органів зору у дітей дошкільного і шкільного віку.
61. Загальна класифікація інфекційних захворювань (за Л.В. Громашевським). Гострі респіраторні вірусні інфекції та особливості їх клінічного перебігу у дітей.
62. Дитячі хвороби з групи інфекцій дихальних шляхів. Догляд за хворими на грип та ГРВІ.
63. Дифтерія, кір, скарлатина: шляхи зараження, характерні ознаки, особливості перебігу захворювання, ускладнення. Медична допомога хворим. Профілактика, протиепідемічні заходи.
64. Вітряна віспа, коклюш, краснуха, дизентерія, епідемічний гепатит, епідемічний менінгіт: шляхи зараження, характерні ознаки, особливості перебігу захворювання, ускладнення. Медична допомога хворим. Профілактика в умовах дитячого закладу.
65. Кишкові інфекції. Паразитарні захворювання органів травлення і особливості їх перебігу у дітей. Профілактика гельмінтозів.
66. Методи формування штучного імунітету. Профілактичні щеплення.
67. Санітарно-протиепідемічний режим у дитячому закладі.
68. Поняття долікарської допомоги. Особливості перебігу травматичних ушкоджень у дітей.
69. Поняття. "непритомність", "колапс", "шок".
70. Роль педагога в роботі з дошкільниками і дітьми шкільного віку щодо профілактики травм внаслідок дорожньо-транспортних пригод.
71. Невідкладна долікарська допомога при важких травмах. Реанімація. Заходи первинної реанімації у разі раптової зупинки серцевої діяльності і дихання.
72. Види пошкоджень: механічні, фізичні, хімічні. Закриті пошкодження та їх види. Перша допомога при закритих пошкодженнях.
73. Рани як вид відкритих пошкоджень. Біль, його природа та заходи долікарської допомоги.
74. Кровотечі. Перша допомога при артеріальній, венозній, капілярній та носовій кровотечі.
75. Десмургія. Поняття про септику та антисептику.
76. Поняття про забиття, його ознаки та перша допомога. Ушкодження внутрішніх органів..
77. Синдром тривалого здавлення. Вивихи. Переломи кісток. Закриті та відкриті переломи кісток, ознаки, долікарська допомога.
78. Травми грудної клітки, хребта, кісток тазу, черепно-мозкові травми: ознаки та перша медична допомога.
79. Опіки та специфіка першої допомоги відповідно до їх виду.
80. Обмороження та його ступені залежно від тяжкості. Перша допомога при обмороженнях.
81. Електротравма, перша допомога.
82. Тепловий і сонячний удар, заходи попередження і першої допомоги.
83. Перша допомога при укусах бджіл, ос, комарів та отруйних членистоногих.
84. Перша допомога при укусах змій. Укуси тварин, хворих на сказ.

85. Перша допомога при потраплянні в організм дитини чужорідного тіла.
86. Перша допомога при утопленні.
87. Загартовування та його види.
88. Фітопрофілактика. Значення біологічно активних речовин рослин у зміцненні здоров'я дитини.
89. Методи спостереження за станом здоров'я дитини.
90. Санітарно-гігієнічне виховання та просвіта дітей.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бенюмов В.М., Костенко О.Р. Дитячий травматизм: навч. посіб. Київ: Здоров'я, 2002. 156 С.
2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.
3. Валецька Р.О. Основи медичних знань. Луцьк : Волинська книга, 2007. 298 с.
4. Грибан В.Г. Валеологія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.
5. Гишак Т.В. Основи медичних знань та медицини катастроф: навч. посіб. Київ: Паливода А. В. 2003. 140 с.
6. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я: навч. посіб. 5-е видання, виправлене та доповнене. Київ: Арістей. 2008.
7. Основи медичних знань та долікарської допомоги: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.І. Федонюк та ін. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. 728 с.
8. Халмурадов Б.Д., Волянський П.Б. Медицина надзвичайних ситуацій : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 206 с.

Допоміжна

1. Гур'єв С.О., Шищук В.Д., Шкатула Ю.В. Медицина надзвичайних ситуацій. Екстрена медична допомога : навч. посібник. Суми : Вид-во СумДУ, 2010. 321 с.
2. Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина: загальна гігієна з основами екології : підруч. для студент мед. ВНЗ, вид. 2-ге, перероб. і допов. Київ : Здоров'я, 2004. 788 с.
3. Медицина катастроф: підручник / Г.О. Черняков та ін.; за ред. І.В. Кочіна. Київ : Здоров'я, 2001. 348 с.
4. Плахтій П.Д., Соколенко Л.С., Гутарєва Н.В. Основи медичних знань : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : ТОВ "Друкарня Рута", 2013. 268 с.
5. Тахтарова І. К., Олійник В. П., Захарова А. О. Основи медичних знань (кредитно-модульний курс): навчальний посібник. Миколаїв, 2009. 279 с.
6. Основи медичних знань. Анатомія та фізіологія дитячого організму. Вікова фізіологія і шкільна гігієна. Валеологія: навчально-методичний посібник / Н.І. Коцур та ін. Переяслав-Хмельницький : О.М. Лукашевич, 2014. 463 с.
7. Тарасюк В. С., Матвійчук М.В., Паламар В.В. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги. Київ: ВСВ «МЕДИЦИНА», 2017. 528 с.

Інформаційні джерела:

1. Український медичний портал "Швидка допомога". URL: <http://www.dopomoha.kiev.ua/>. (дата звернення: 28.08.2022).
2. Портал «Lіkar для всіх». URL: <http://www.lіkar.info/>. (дата звернення: 28.08.2022).
3. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <http://www.moz.gov.ua>. (дата звернення: 28.08.2022).
4. Перша медична (відео). URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLFF6m_EbbHZrLbcsFSjEZB8wKALEeRmWН. (дата звернення: 28.08.2022).

5. Валецька Р. О. Основи медичних знань. URL: <http://www.twirpx.com/file/1198103/>. (дата звернення: 28.08.2022).

6. Основи медичних знань. URL: <http://healt.ucoz.ua/>. (дата звернення: 28.08.2022).

7. Медичні бібліотеки онлайн. URL: <https://medlib.bsmu.edu.ua/informatsijni-resursy/biblioteku-on-lajn/> (дата звернення: 30.08.2022).